

5. Odpadové hospodárstvo

V roku 2018 vyprodukoval priemerný občan Slovenskej republiky na osobu 427 kg komunálneho odpadu, pričom celkovo produkcia odpadu na Slovensku za posledných desať rokov stúpla o tridsať percent.¹ Slovensko výrazne zaostáva so svojou nízkou mierou recyklácie (38 % v roku 2018)² a pravdepodobne nedosiahneme záväzné ciele týkajúce sa recyklácie komunálnych odpadov a znižovania množstva skládkovaných komunálnych odpadov do roku 2035.

Cieľom obnovy odpadového hospodárstva je jeho reforma z pôvodných lineárnych väzieb smerom k obehovému hospodárstvu. Ide o štyri vzájomne previazané oblasti: ekonomiku, sociálnu oblasť, obnovu zdrojov a ekologické domény. Výsledkom budú nové pracovné miesta, šetrenie finančných prostriedkov zodpovedným obciam i obyvateľom, šetrenie prírodných zdrojov a znižovanie emisií skleníkových plynov. Preto **navrhujeme** tieto opatrenia:

- ▶ Zaviesť **množstvový zber odpadu, ktorý prinesie spravodlivý systém poplatkov**. Z údajov za obdobie rokov 2010-2018 vyplýva, že množstvový zber na Slovensku znižuje produkciu zmesového odpadu na obyvateľa v priemere o 22 %.³
- ▶ Vytvoríť **system rozšírenej zodpovednosti výrobcov** tak, aby generoval dostatok finančných zdrojov na zabezpečenie prevádzky triedeného zberu, obnovy ďalšieho a rozvoja infraštruktúry. Aktuálny systém financovania tieto procesy nedokáže zabezpečiť, naopak hrozí krach viacerých menších obecných a regionálnych odpadových spoločností.
- ▶ **Prednostne podporovať a realizovať aktivity na predchádzanie vzniku odpadov, ktoré navrhuje Program predchádzania vzniku odpadu v SR na roky 2019 – 2025.**⁴
- ▶ **Nepodporovať budovanie spaľovní a zariadení na energetické zhodnocovanie odpadov dovtedy, kým nebudú zavedené opatrenia, ktoré zabezpečia plnenie prvých troch bodov záväznej hierarchie odpadového hospodárstva** (predchádzanie vzniku odpadov, prípravu na opätovné používanie, recykláciu). Spaľovne prispievajú k znečisťovaniu ŽP, plytvajú prírodnými zdrojmi a vytvárajú menej pracovných miest oproti príprave na opätovné používanie a recyklácii. Sú

tiež v rozpore s princípmi obehového hospodárstva a nízkouhlíkovej stratégie. Budovanie spaľovní odpadov je v súčasnom stave odpadového hospodárstva v SR logicky aj ekonomicky neopodstatnené.

- ▶ **Podporovať uzatváranie materiálových tokov odpadov:**
 - ▶ podporou **lokálnych spracovateľov materiálov a recyklátorov**,
 - ▶ podporou **využívania stavebných odpadov, ako druhotnej suroviny**. Stavebné odpady tvoria veľké množstvo priemyselného odpadu, ale ich využitie ako zdroja v stavebníctve je zatiaľ minimálne,
 - ▶ podporou **zberu a zhodnocovania textilu**.
- ▶ Podporovať tvorbu systému služieb zdieľanej ekonomiky.
- ▶ Zaviesť **zelené obstarávanie podľa Envirostratégie 2030** s cieľom tvorby trhu pre produkty recyklácie a kvalitné komposty.
- ▶ Zvýšiť podporu pre **triedený zber a recykláciu biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov**, ktorý tvorí až 45 % váhy komunálnych odpadov, a **aplikáciu organických hnojív v poľnohospodárstve**.
- ▶ **Výrazne zvýšiť poplatky za skládkovanie** tak, aby sa ostatné alternatívy spracovania odpadov stali konkurencieschopnými.

1 Obyvatelia najrozvinutejších regiónov produkujú už viac ako 500 kg odpadu ročne <https://www.odpady-portal.sk/Dokument/104896/obyvatelia-najrozvinutejsich-regionov-produkuju-uz-viac-ako-500-kg-odpadu-rocne.aspx>

2 Podľa Správy o stave životného prostredia SR v roku 2018 dosiahla recyklácia komunálnych odpadov v roku 2018 úroveň 38,1 %. <https://www.enviroportal.sk/spravy/detail/9341>

3 Inštitút environmentálnej politiky. 2019. Spravodlivé odpady Analýza vplyvov zavedenia množstvového zberu na Slovensku <https://www.minzp.sk/iep/publikacie/ekonomicke-analyzy/spravodlive-odpady.html>

4 Ministerstvo životného prostredia. 2018. Program predchádzania vzniku odpadu v SR na roky 2019 – 2025 <https://www.minzp.sk/odpady/program-predchadzania-vzniku-odpadu/>

PRÍNOSY

- ▶▶ Pri zavedení množstvového zberu na celom Slovensku môžu finančné úspory obcí dosiahnuť 28,5 mil. eur ročne.⁵ Okrem finančných nákladov a prínosov prináša zavedenie množstvového zberu aj nefinančné náklady a prínosy v podobe ušetrovaných environmentálnych nákladov a zvýšených nákladov na diskomfort spojený s triedením.
- ▶▶ Zníženie emisií skleníkových plynov a zníženie znečistenia. Skládkovanie odpadov produkuje skleníkové plyny a ako i znečisťujúce látky, ktoré sú zdrojom kontaminácie ovzdušia, podzemných vôd i pôdy. Tieto látky môžu byť zdrojom rizika pre zdravie obyvateľstva. Zavedenie množstvového zberu tak môže ušetriť externé náklady vo výške 2 až 21 mil. eur ročne.
- ▶▶ Príprava na opätovné používanie a rôzne formy zhodnocovania odpadov generujú väčšie množstvo pracovných miest než spaľovne KO s využitím energie.⁶

5 Inštitút environmentálnej politiky. 2019. Spravodlivé odpady. Analýza vplyvov zavedenia množstvového zberu na Slovensku <https://www.minzp.sk/iep/publikacie/ekonomicke-analzy/spravodlive-odpady.html>

6 Priatelia Zeme –CEPA o.z. 2019. Posudok k zámeru vybudovania spaľovne komunálneho odpadu v regióne horná Nitra zo strany Slovenských elektrární a.s. http://zivotpouhli.sk/images/akcny%20plan/Posudok_spalovna_horna_Nitra-final.pdf

